

Bijlage bij raadsvoorstel RV17.0013.

Overzicht van de start en het verloop tot nu toe, van de privatisering van de buitensportaccommodaties.

Inleiding

Bij de behandeling van de Kadernota's 2012 en 2013 sprak uw gemeenteraad zich uit om privatisering van de sportaccommodaties serieus in overweging te willen nemen. Met het vaststellen van de notitie "Privatisering gemeentelijke sportaccommodaties" (INT13.1333) op 14 augustus 2013 gaf het college uitvoering aan die wens van uw raad. De gemeenteraad is over het collegebesluit geïnformeerd in het forum Samenleving van 3 oktober 2013.

Nut en noodzaak om te privatiseren

De wens om de privatisering van de sportaccommodaties in te zetten, was gelegen in de overweging dat het exploiteren en beheren van sportaccommodaties niet (langer) als een expliciete gemeentelijke taak werd gezien.

Daarnaast was er de principiële overweging om sportverenigingen (gebruikers) zelf verantwoordelijk te maken voor de accommodatie (beheer en exploitatie bij de sportverenigingen); werken naar zelfredzame en gelijktijdig toekomstbestendige verenigingen (duurzaam en verantwoordelijkheid). Door verenigingen zelf verantwoordelijk te maken en in hun kracht te zetten, zijn zij beter en sneller in staat op voor hen veranderende omstandigheden in te spelen. Een "eigen" accommodatie geeft de vereniging ook meer voldoening en heeft een positieve invloed op het verenigingsgevoel (we doen het voor de eigen vereniging). Tot slot speelden voor de gemeente ook financiële overwegingen mee, met als doel om op termijn minder gemeenschapsgeld en personele inzet te besteden aan beheer en exploitatie van sportaccommodaties.

In de notitie zijn de mogelijkheden benoemd om de gemeentelijke sportaccommodaties te privatiseren, waarbij een onderscheid werd gemaakt tussen de privatiseringsmogelijkheden voor de binnensportaccommodaties en de mogelijkheden voor de sportvelden (buitensportaccommodaties).

Overleg met verenigingen

De notitie "Privatisering gemeentelijke sportaccommodaties" is op 9 september 2013 besproken met de besturen van de zes (sport)verenigingen die een (buiten)sportaccommodatie van de gemeente huren. Het verslag van die bijeenkomst treft u als bijlage aan (INT17.0516). Na deze eerste bijeenkomst is in overleg met de betrokken (sport)verenigingen een zogenaamde "verenigingscheck" uitgevoerd. De verenigingscheck was bedoeld om de verenigingen een beeld te geven hoe het staat met de organisatie van de vereniging en de financiële positie van de vereniging. Daarnaast konden verenigingen in dit onderzoek aangeven in welke mate zij bereid en in staat zijn om tot privatisering van de accommodatie over te gaan. Dit onderzoek onder zes verenigingen resulteerde in zes rapportages die in maart 2014 zijn opgeleverd. Alle zes rapportages gaven te zien, dat de verenigingen bereid en in staat waren om tot privatisering van de accommodaties te komen. Wel was het daarvoor nodig, om op een onafhankelijke wijze de kwaliteit van de over te nemen accommodatie te laten vaststellen (een zgn. nul-meting van de accommodatie). Na de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2014, de formering van een nieuwe coalitie en de benoeming van een nieuw college, is de draad van de privatisering begin juni 2014 weer opgepakt met het verstrekken van de opdracht om onderzoeken naar de kwaliteit van de accommodaties te laten uitvoeren. De zgn. nul-metingen van de accommodaties zijn uitgevoerd in de periode augustus tot en met december 2014, resulterend in eindrapportages die kort voor de jaarwisseling 2014/2015 (30 december 2014) zijn opgeleverd.

Na de beoordeling van de nul-metingen op de verschillende accommodaties zijn de zes betrokken (sport)verenigingen uitgenodigd om individuele gesprekken aan te gaan over de privatisering van de door hen gebruikte (gehuurde) sportaccommodaties. Uitgangspunt voor die gesprekken was de notitie "Privatisering gemeentelijke sportaccommodaties", de uitleg/toezeggingen in de bijeenkomst van 9 september 2013 en de resultaten van de "verenigingscheck" en de "nul-meting" van de accommodatie.

In de periode februari 2015 tot en met december 2015 zijn ambtelijk in totaal meer dan 30 gesprekken gevoerd met de besturen van de verschillende betrokken sportverenigingen. Met de ene vereniging waren meer gesprekken wenselijk dan met de andere en in enkele gevallen gaf de vereniging aan meer tijd nodig te hebben om voorstellen (intern) te (kunnen) beoordelen. De gesprekken waren erop gericht om tot afspraken/overeenstemming te komen over de wijze waarop en de voorwaarden waaronder het beheer en de exploitatie van de sportaccommodaties van de gemeente over zou kunnen gaan naar de sportverenigingen. Bij het opstellen van die afspraken/overeenstemming is consequent aangegeven, dat het ambtelijke voorstellen betreffen en de uiteindelijke besluitvorming door college en raad zal moeten plaats vinden.

Bestuurlijke besluitvorming

Tussentijds hebben wij uw raad informatie gegeven over de stand van zaken middels de beantwoording van raadsvragen, RD15.0156.

Het resultaat van de gesprekken die in 2015 hebben plaats gevonden met de individuele sportverenigingen vormde de basis voor het besluit van ons college van 22 maart 2016 (BW16.0139). Daarbij besloten wij om in principe over te gaan tot de privatisering van een 4-tal buitensportaccommodaties. Dit besluit is gedeeld met uw raad tijdens de raadsbehandeling op 21 april 2016 (RV16.0012 en RB16.0014). Uw raad sprak zich unaniem positief uit over de privatisering van de buitensportaccommodaties, zoals voorgelegd.

Keuze privatiseringsvorm

Vanaf de eerste bespreking van de privatisering van de sportaccommodaties met de betrokken verenigingsbesturen is van gemeentezijde aangegeven, dat de gemeente maatwerk wil leveren. Dit werd vertaald met de mededeling van de wethouder in de bijeenkomst op 9 september 2013, dat alle vormen van privatisering mogelijk zijn. Zelfs wanneer een vereniging niet mee zou willen gaan in privatiseren van de accommodatie, zou dat kunnen.

In de gesprekken die met de verenigingen gevoerd zijn en uit de “verenigingschecks” bleek een volledige eigendomsoverdracht van de accommodatie van gemeente naar vereniging verreweg de voorkeur te hebben van de verenigingen. De gesprekken en de afspraken/overeenstemmingen met de verenigingen zijn daarop ook gebaseerd. Wel is aan de volledige eigendomsoverdracht door ons college bij besluit van 22 maart 2016 een aanvullende voorwaarde toegevoegd: bij beëindiging van de activiteiten en/of beëindiging van de vereniging wordt de in eigendom verkregen accommodatie om niet terug geleverd aan de gemeente. Deze aanvullende voorwaarde is aan de verenigingen kenbaar gemaakt en vond bij het merendeel van de verenigingen begrip.

De privatiseringskeuzes zoals die tot nu toe van verenigingszijde zijn aangegeven, beperken zich tot twee verschillende keuzes. Een deel van de verenigingen kiest voor volledige eigendom (vier van de zes). Eén vereniging koos om voor hen moverende redenen voor eigendom op basis van recht van erfpacht. Met één vereniging is afgesproken dat de accommodatie wordt aangepast aan de gewijzigde accommodatie-eisen die door de nationale bond worden opgelegd. Eerst daarna worden gesprekken gevoerd over (de wijze en condities van) privatiseren van de accommodatie.

Privatisering en gemeentelijk sportbeleid

Eén van de argumenten om te komen tot privatisering van de accommodaties is de overweging, dat het beheren en exploiteren van sportaccommodaties niet als een expliciete gemeente-/overheidstaak wordt gezien. De vraag lijkt ook gerechtvaardigd of de gemeente in het kader van het ontwikkelen, opstellen en (laten) uitvoeren van beleid rond sporten en bewegen, het beheren en exploiteren van accommodaties dan aan derden kan overlaten. Met andere woorden moet je als gemeente/overheid zelf de accommodaties bezitten om beleid goed te kunnen uitvoeren.

Voor een gemeentelijk beleid rond sporten en bewegen is de aanwezigheid van geschikte accommodaties wenselijk/nodig. Dat maakt echter niet, dat accommodaties ook door de gemeente/overheid zelf moeten worden geëxploiteerd en beheerd. Wil de gemeente een faciliterende rol aannemen, dan is essentieel dat het beleid tot uitvoering komt, door anderen in de uitvoering daarvan mee te nemen en te ondersteunen. Dat kan in onze beleving ook zonder door als gemeente/overheid zelf die accommodaties te exploiteren en beheren. Ook nu is het al zo, dat gemeentelijk beleid (niet alleen sport en beweegbeleid) tot uitvoering komt in accommodaties die niet door de gemeente/overheid worden beheerd en geëxploiteerd. Een faciliterende rol is dan ook niet alleen beheer en exploitatie van accommodaties. Bij faciliteren denken we meer aan het zorgen dat zaken voor elkaar komen (leggen van verbindingen, realiseren van netwerken, planvorming, deskundigheidsbevordering, soms financieel ondersteunen, etc.). Het beheren en exploiteren van accommodaties past bij de rol van een uitvoerende organisatie.

Toekomstbestendigheid verenigingen.

Bij de besluitvorming over de privatisering van de accommodaties (BW16.0139) zijn de (ambtelijk overeengekomen) afspraken/overeenstemming met de sportverenigingen in beeld gebracht. (INT16.0526, niet openbaar). In de besprekingen met de sportverenigingen is veel aandacht geweest voor de wijze waarop de sportverenigingen, ook financieel, een gezonde start kunnen maken in de nieuwe situatie waarin zij zelf voor onderhoud en investeringen verantwoordelijk worden. De uitgevoerde nul-meting voor de accommodaties laat zien dat de accommodaties voor het overgrote deel een redelijk tot goede staat van onderhoud kennen. Dat neemt niet weg, dat de overdracht niet een start vanuit een nul-situatie is. De accommodaties bestaan al jaren en situaties rond groot onderhoud en vervanging(sinvesteringen) ver-

schillen per accommodatie. De over te dragen accommodaties vormen daardoor voor de verenigingen ook een financiële situatie, waarop zij zich tot op heden niet hebben hoeven en kunnen voorbereiden. Om die reden is met de verenigingen gezocht naar een mogelijkheid om financiële problemen/risico's te ondervangen en is een (financiële) compensatie in drie termijnen ontwikkeld. Redelijkerwijs is daarbij een totale compensatieperiode voor de eerstkomende 10 jaren vastgesteld (analoog aan de privatisering 1998/1999). De financiële compensatie betreft namelijk niet alleen de gewinning rond de kosten van het dagelijks/reguliere onderhoud. Juist de grotere uitgaven voor groot onderhoud en vervangingen die tot de verantwoordelijkheid van de verenigingen komen, vormen een risico voor de verenigingen. Ter verduidelijking het volgende voorbeeld. Vereniging X wordt verantwoordelijk voor een accommodatie, waarvan groot onderhoud/vervanging in jaar 2 staat gepland. De vereniging heeft zich tot nu toe niet kunnen voorbereiden (reservevorming) op een dergelijke uitgave. Door de berekende compensatie zoals voorgesteld bij de overdracht van de accommodatie beschikbaar te stellen (de gefaseerde uitbetaling), kan de vereniging aan de slag met het groot onderhoud/de vervanging en is er ook (financiële) ruimte om het dagelijks onderhoud door te laten gaan. Wanneer de vereniging niet over die middelen kan beschikken, dan heeft dat gevolgen voor de accommodatie en de vereniging. Het voortbestaan van een vereniging zou in zo'n situatie ernstig in de knel kunnen komen. Dat wordt mede veroorzaakt, doordat verenigingen (dat geldt niet alleen voor sportverenigingen) namelijk niet in staat zijn om op de markt geld aan te trekken om een dergelijke investering te kunnen doen.

Conclusies

Waarom privatiseren?

De gemeente wil de sportaccommodaties sinds 2013 privatiseren of verzelfstandigen omdat

1. Het exploiteren en beheren van sportaccommodaties niet als gemeentelijke taak wordt gezien;
2. Meer verantwoordelijkheid voor de accommodatie bij de sportverenigingen, bijdraagt aan het komen tot zelfredzame en toekomstbestendige verenigingen;
3. Verantwoordelijkheid verenigingen in staat stelt om beter en sneller in te spelen op veranderingen;
4. Een "eigen" accommodatie een positieve invloed op het verenigingsgevoel heeft;
5. De gemeente op termijn minder budget en personele inzet wil besteden aan beheer en exploitatie van sportaccommodaties.

Waarom bevatte het voorstel in 2016 verschillende vormen van privatisering?

Het college heeft in 2013 duidelijk richting verenigingen gecommuniceerd dat alle vormen van privatisering mogelijk zouden zijn, zelfs wanneer een vereniging niet mee zou willen gaan in privatiseren van de accommodatie, zou dat kunnen. Gevolg van deze keuze is dat is meegedacht met de wensen vanuit de verenigingen waardoor er in 2016 een voorstel lag met verschillende vormen van verzelfstandiging/privatisering.

Kan privatisering nu budgetneutraal plaatsvinden of niet?

Gerekend over een periode van 10 jaar kan privatisering budgetneutraal plaatsvinden. Gerekend over de 4-jaarsperiode van een meerjarenbegroting is dit niet het geval. Doordat bij privatisering de boekwaarde van een investering ineens afgeboekt moet worden, ontstaan er in de jaren van de feitelijke overdracht van de accommodaties hogere lasten dan in de jaren daarna. In de huidige meerjarenbegroting is de privatisering opgenomen en leidt deze niet tot negatieve begrotings-saldi.